

Credința și cunoașterea

Credința și cunoașterea

Credința nu este oarbă

Cine nu a auzit zicala obișnuită printre atei: „Crede și nu cerceta”? despre care ei spun că ar fi în Biblie. Totuși, după aproape treizeci de ani în care am citit Biblia, în nici una din traduceri pe care le-am citit nu am găsit aceste cuvinte. Ba, dimpotrivă, am găsit un verset care spune exact contrariul: „Cercetați toate, țineți ce este bun” (1 Tesaloniceni 5.21). Deci, a fi credincios nu înseamnă a nu mai raționa. Și acesta nu este singurul pasaj care că un credincios gândește și analizează ceea ce i se propune și duce o viață rațională. Apostolul Pavel mai spunea: „Mă voi ruga cu duhul, dare mă voi ruga și cu mintea, voi cânta cu duhul, dar voi cânta și cu mintea” (1 Corinteni 14.15). Deci, un creștin care ține învățătura apostolilor nu acționează fără a înțelege în mod rațional de ce face un anumit lucru. Nici vorbă de misticism, nici de ritualuri la care se supune fără a înțelege de ce anume le urmează.

Rezultă că a fi credincios nu înseamnă a fi credul, iar dictonul „crede și nu cerceta” este numai o idee emisă de cei care doreau să defăimeze creștinismul. Unii care au cercetat istoria spun că această idee ar fi fost prima dată emisă de filosoful roman Celsus prin secolul al doilea după Hristos. Față de aceasta, orice creștin poate fi mângâiat de cuvintele Domnului: „Fericiți sunteți voi când vă vor defăima și vă vor persecuta și, mințind, vor spune împotriva voastră orice lucru rău, din cauza Mea” (Matei 5.11).

Împotrivirile fals-numitei cunoaștințe

Apostolul Pavel îi spunea lui Timotei „păzește ce ți s-a încredințat, ferindu-te de vorbăriile deșarte, lumești și de împotrivirile fals-numitei cunoaștințe, pe care unii, mărturisind-o, s-au abătut în ceea ce privește credința!” (1 Tim. 6.20).

Cei care doresc să vorbească de rău creștinismul pot găsi în acest verset un bun prilej pentru a spune că apostolul respinge cunoașterea și că, iată, credința este opusă științei. Dar la ce anume fel de cunoaștere se referea apostolul, calificând-o ca fiind falsă? Nu era vorba despre a respinge fizica lui Arhimede, nici matematica lui Pitagora și Thales, ci Pavel se referea la genul de cunoaștere pe care o propuneau mai mulți filosofi greci. Iar filosofia greacă era înclinată să facă speculații cu privire la lucruri despre care nu avea date clare. Se făceau speculații cu privire la Dumnezeu și la modul cum a fost creat universul. Ziceau că există un Dumnezeu suprem, din care au emanat ulterior ființe divine de rang inferior și că „demirugul”, care spuneau că a creat universul material, este o emanație ulterioară a Dumnezeului suprem... În temeiul acestor teorii, ei disprețuiau lumea materială, considerând că materia este rea și că trupul este ca o închisoare a spiritului și căutau ca viața lor să se desfășoare în ceea ce ei numeau „lumea spirituală”. Aceste idei care existau în vremea apostolului Pavel, au evoluat e terenul creștinismului ducând, cam prin secolul al doilea după Hristos la curentul filozofic numit gnosticism.

Cu privire la tendințele spre gnosticism ale filozofiei, apostolul îi avertiza pe creștinii din Colose: „Vedeți să nu fie nimeni care să vă fure prin filosofie și amăgire deșartă, după tradiția oamenilor, după cunoștințele elementare ale lumii și nu după Hristos” (Col. 2.8). Și apoi: „Nimeni să nu vă facă să pierdeți premiul, făcându-și voia lui însuși în smerenie și închinare la îngeri, amestecându-se în cele pe care nu le-a văzut, îngâmfat zadarnic prin gândirea cărnii sale și neținându-se strâns de Capul, din care tot trupul, hrănit și strâns unit prin încheieturi și legături, crește cu creșterea de la Dumnezeu” (Col. 2.18-19). Vedem clar cum apostolul îi îndeamnă pe creștini să respingă speculațiile filozofice care nu sunt în acord cu revelațiile pe care le dăduse până atunci Dumnezeu sau care caută să completeze prin imaginația omului ceea ce Dumnezeu nu a găsit de cuviință să reveleze. Iar istoria ulterioară arată cum, după ce apostolii au dispărut din scenă, acești filosofi au adus multă corupție în societatea creștină. Una dintre aceste filozofii, combătută însă și eliminată, a fost arianismul. Dar altele au continuat cu succes. Astfel, închinarea la îngeri și la sfinți a ajuns să fie considerată a fi o practică lăudabilă în biserica catolică și în bisericile ortodoxe.

Creștinul trebuie să se bazeze pe ceea ce Dumnezeu a găsit de cuviință să dea ca revelație în Scriptură și să aibă grijă să nu accepte vreo învățătură care contrazice vreuna din afirmațiile clare ale Scripturii. Nici nu trebuie să se străduiască să „completeze” cu imaginația lui ceea ce nu a putut înțelege din Scriptură.

Poate veți zice: și ce avem noi a face cu astfel de împotriviri? Doar erezia arianismului este o chestiune clasată demult. Și gnosticismul nu mai are aderenți în zilele noastre. Dar, în zilele noastre există chiar mai multă împotrivire față de credința în Cuvântul lui Dumnezeu care se pretinde a fi „științifică”, deși, dacă este să cercetăm cu atenție modul în care oameni de știință renumiți se împotrivesc credinței vom vedea că ei nu au nicidecum argumente științifice, ci mai curând prezintă filozofii ca alternative față de credința creștină și caută să ridiculizeze creștinismul pe temeiul numeroaselor greșeli pe care le-au făcut diferiți creștini în decursul istoriei și în temeiul ipocriziei imense a multor membri ai clerului, făcând din acestea argumente puternice pentru a susține chiar că a avea credință în Dumnezeu este ceva dăunător societății.

Este oare cazul să primim ca valabilă o filozofie numai pentru că acela care a formulat-o este doctor în fizică și unul dintre cei mai străluciți fizicieni din istorie? Sau ar fi mai bine să analizăm ceea ce susține acea filozofie?

De exemplu, în cartea „Marele proiect” (The Grand Design), Dr. Steven Hawking afirmă: „Pentru că există o lege cum este legea gravitației, universul se poate crea singur și s-a creat singur din nimic. Creația spontană este motivul pentru care există ceva în loc să nu existe nimic, este motivul pentru care există universul și pentru care existăm noi. Nu este nevoie să fie invocat Dumnezeu pentru ca să fie luminat albastrul cerului și ca universul să fie pus în mișcare”.

Ce să spunem față de asemenea afirmații? Nici nu mă gândesc să pun în discuție cunoștințele de fizică și de matematică ale Dr. Hawking, față de care, ceea ce știu eu, ca să zicem așa, este cam pe la genunchiul broaștei. Dar aceste afirmații nu țin de fizică, ci exprimă o concepție filozofică. Și față de această filozofie, nu pot să nu remarc faptul că ea pornește de la o logică cel puțin bizară. Cum anume să se creeze universul singur? Însăși ideea că un anumit lucru este creat presupune că a fost creat de cineva sau ceva care exista anterior. Apoi, mai

Înainte de a spune că universul s-a creat din nimic, Dr. Hawking a spus „dacă există o lege cum este legea gravitației”. Ei bine, tocmai, dacă „există o lege”, aceea nu este nimic! Deci, atunci nu se poate spune că universul s-a creat din nimic... Sigur că o lege poate fi considerată a fi „nimic” în sensul de nimic material și vizibil, dar este o idee și o concepție, adică tot este ceva, chiar dacă nu din sfera materială. Nu este atunci logic să gândim că aceste legi ale fizicii – pe care Dr. Hawking le cunoaște mult mai bine decât mulți creștini și ne-creștini și pe terenul cărora nu este cazul să ne confruntăm cu el – sunt date de Dumnezeu? Altfel, filozofic vorbind, este oare corect să gândim că legile fizicii sunt proprietăți „inerente” ale spațiu-timpului și materiei? Nu cumva tocmai Dumnezeu este Acela care a dat aceste legi și care le menține în vigoare? Încă o dată, a nu știu câta oară în decursul istoriei, se poate vedea că obiecțiile împotriva credinței creștine întemeiate pe Biblie nu sunt de ordin științific, ci de ordin filozofic.

Creștinul nu trebuie să se ia la trântă cu știința adevărată

Creștinul trebuie să aibă în vedere că Biblia este cartea care are ca subiect principal relația omului cu Dumnezeu și că sunt extrem de multe lucruri cu privire la universul în care trăim despre care Biblia nu spune nimic. Ce spune Biblia despre galaxii? Sau despre găuri negre? Nimic. Dar despre anatomia și fiziologia omului? Foarte puțin spre mai nimic. Și atunci nu este potrivit ca un credincios să susțină teorii opuse științei adevărate numai pentru că i se pare că Biblia ar spune ceva anume care, de fapt, nu spune...

De exemplu, adunând anii care se spune că au trăit cei menționați în genealogiile din Vechiul Testament iese o socoteală de cam șase mii și ceva de ani, spre șapte mii de la Adam până în zilele noastre. Dar atunci nu este cazul ca un creștin să tragă concluzia că universul are nu mai mult de șapte mii de ani. De ce? Pentru că Biblia începe cu cuvintele „la început Dumnezeu a creat cerurile și pământul”. Și nu spune cu cât timp în urmă a fost acest început. Se poate foarte bine ca acest început să fi fost cu niște zeci de miliarde de ani în urmă, așa cum susțin astronomii și astrofizicienii. Așa se explică cum putem vedea acum stele care sunt la distanțe de milioane de ani lumină (deci de câteva mii de ori peste cei șapte mii de ani...)

Nu este potrivit ca un creștin să se ia la trântă cu știința adevărată pentru a-l îndreptăți pe Dumnezeu. Nu cumva ar fi o pretenție prea înaltă aceea ca, fiind un om chiar fără studii universitare, cineva să-și închipuie că poate explica bine cum a creat Dumnezeu universul emițând niște teorii care iau în răspăr chiar știința confirmată? De exemplu, pentru ca să iasă socoteala cu aproximativ șapte mii de ani de existență a universului și cu galaxii la distanțe imense, atunci, un asemenea om a emis ideea că viteza luminii a variat în decursul timpului și că, la începutul universului, ea a fost mult mai mare decât este acum. Pentru ca să iasă o asemenea socoteală ar trebui ca viteza luminii să fi fost cam de vreo o sută de mii de ori mai mare decât indică ultimele măsurători. Este oare rezonabilă o asemenea teorie? Și persoana respectivă (al cărei nume prefer să nu îl dau tocmai pentru a nu-i face publicitatea pe care cred că și-o dorește) afirma aceasta cu toată convingerea într-un discurs cu o mulțime de argumente pseudo-științifice...

Aceasta când adevărații oameni de știință recunosc problemele pe care le are știința în a explica modul în care funcționează universul. De exemplu, o doamnă astronom spunea că nu îi place deloc ideea că există materie neagră, care nu știe deloc ce ar fi, dar că nu are alte mijloace mi bune pentru a explica ceea ce poate observa. Da, adevărații oameni de știință, cu modelele lor prin care caută să explice ceea ce pot observa, au ajuns la concluzia că, din ceea ce este în univers, numai vreo 5% pot cerceta cu mijloacele de care dispun, pentru că vreo 25% ar fi „materie neagră” și vreo 75% „energie neagră” – adică materie și energie care nu poate fi detectată, dar care, potrivit modelelor matematice folosite de ei, ar trebui să existe, pentru că altfel nu se pot găsi explicații mai bune pentru ceea ce se observă. Și chiar NASA, pe site-ul lor de pe internet afirmă că nu ar fi absolut exclus ca „deplasarea spre roșu” să nu fie în urma efectului Doppler, în care caz, pe de o parte ar rezulta că universul poate să nu fie în expansiune, iar, pe de altă parte, că nu am avea mijloace pentru a determina distanța până la stele.

Un alt domeniu în care unii creștini au pornit o ofensivă este cel al erelor geologice. Ei se ridică împotriva geologiei oficiale care, în straturile geologice, vede o istorie de niște sute de milioane de ani. Așa să fie? Nu pot îndrăzni să afirm nimic cu certitudine, dar, pe cei care susțin că toată istoria pământului este cuprinsă în nu mai mult de șapte mii de ani, i-aș îndemna să citească din Psalmul 104: „Cât de multe sunt lucrările Tale, Doamne! Toate le-ai făcut cu înțelepciune. Pământul este plin de bogățiile Tale! Marea aceasta mare și întinsă în toate părțile! Acolo se mișcă vietăți fără număr, mici și mari. Acolo umblă corăbiile, leviatanul acela pe care l-ai făcut Tu, ca sa se joace în ea. Toate așteaptă de la Tine, ca să le dai hrana la timp. Tu le dai, ele adună; Tu îți deschizi mâna, ele se satură de bunătați. Îți ascunzi fața, ele se tulbură; le iei suflarea, ele mor și se întorc în țărâna lor. Trimiți Duhul Tău: ele sunt create și înnoiești fața pământului” (v. 25-30). Să privim un pic dincolo de forma poetică atât de frumoasă. Nu-i așa că aceste cuvinte depășesc mult ceea ce a putut vedea psalmistul și chiar ceea ce i-ar fi putut istorisi alții? De pildă, cum din acea vreme evreii nu erau un popor de navigatori, nu avea cum să aibă idee despre mulțimea de vietăți din mare. Apoi, dincolo de bunătațile cu care Dumnezeu dă hrană fiecărei vietăți, nici el, nici vreunul dintre înaintașii lui, nu au avut cum să vadă ceea ce în mod poetic este exprimat prin: „Îți ascunzi fața, ele se tulbură; le iei suflarea, ele mor și se întorc în țărâna lor”. Nu este vorba de faptul că unele animale mor, ci seamănă a fi un fel de catastrofă în care dispar mari mulțimi de animale, un fel de extincție în masă. Este un fenomen pe care istoria nu l-a putut consemna, dar care apare scris în straturile geologice. Și, cu atât mai mult, nici un om nu a văzut cu ochii lui cum „trimiți Duhul Tău: ele sunt create și înnoiești fața pământului”. Nu există om în istorie care să fi văzut cum sunt create vietăți. Dar această exprimare poetică parcă este atât de bine confirmată de ceea ce se vede în straturile geologice: au fost anumite specii de animale, care apoi au dispărut, după care au apărut alte specii de animale, mult diferite și mult mai variate și chiar s-a înnoit fața pământului. Acest psalm minunat arată cum revelația divină trece mult dincolo de ceea ce au putut vedea sau și-au putut închipui oamenii și că ea nu poate decât să fie confirmată de descoperirile științifice. Să fie avut loc aceasta în niște sute de milioane de ani? Cred că este posibil, dar nu pot avea o certitudine absolută cu privire la duratele erelor geologice. Pot însă fi sigur că toate aceste animale despre a căror existență aflăm din straturile geologice nu au trăit toate în intervalul de vreo șase mii și ceva de ani cât ar rezulta că este istoria omului pe pământ.

Cât despre cele șase zile din cartea Geneza, sunt convins că au fost literalmente șase zile pământești deoarece Scriptura spune de fiecare dată că „a fost o seară și a fost o dimineață” să rămânem la ceea ce este scris! Dar Scriptura nu spune deloc cât timp a fost de la acel început din primul verset din Biblie până la prima zi din versetul al treilea din Biblie. Și nu spune nici de ce, în versetul al doilea „pământul era pustiu și gol” – pământul și nu cerul! Aceasta spre deosebire de ceea ce spune Dumnezeu în cartea Iov: „Unde erai tu când am întemeiat pământul? Spune, dacă ai pricepere! Cine i-a hotărât măsurile dacă știi? Sau cine a întins sfoara peste el? Pe ce au fost așezate temelile lui? Sau cine i-a pus piatra unghiulară, când stelele dimineții cântau împreună și toți fiii lui Dumnezeu strigau de bucurie?” Se putea oare ca „fii lui

Dumnezeu” - adică îngerii - să fi strigat de bucurie dacă „pământul era pustiu și gol”? Iar stelele se spune clar că existau deja atunci când a fost creat pământul. Iată deci că Scriptura nu ne spune totul despre crearea universului, nici despre istoria lui, după cum nu ne spune totul nici despre istoria omenirii și nici chiar genealogiile din Geneza nu sunt absolut complete. Dar orice afirmație a Scripturii care are legătură cu vreun domeniu al științelor se poate verifica a fi adevărată. De exemplu, în cartea Iov este scris că Dumnezeu „a făcut o greutate pentru vânt” (28.25) - deci avem afirmația că aerul are masă cu mult înainte ca grecii să fi descoperit aceasta. Sau „El întinde nordul deasupra golului și spânzură pământul pe nimic” (26.7) - deci, pământul este cumva ca „suspendat” în spațiu pe nimic și nici vorbă de Atlas care să țină pământul pe umeri sau că pământul ar fi susținut de o țestoasă, ca în mitologia indiană, sau de un elefant sau un șarpe (!), ca în miturile chineze.

Cu privire la cosmologie, o cunoștință de-a mea a observat că, dacă lucrurile stau așa cum aș fi înclinat eu să cred, atunci omul a fost creat cam în ceasul al unsprezecelea. Dar, ce știu eu cum socotește Dumnezeu etern aceste „ceasuri” și ce să însemne niște sute de miliarde de ani ai universului până acum - conform teoriilor științifice larg acceptate - în raport cu eternitatea? Dar, oare nu a spus Însuși Domnul Isus „mulți dintre cei din urmă vor fi cei dintâi” (Mat. 19.30) - hai să spunem că în această privință ar fi o aplicație hazardată a cuvintelor Domnului. Dar apostolul Pavel a spus: „Dumnezeu a ales lucrurile de jos ale lumii și pe cele disprețuite și pe cele care nu sunt, ca să desființeze pe cele care sunt; ca nici o faptură să nu se laude înaintea lui Dumnezeu” (1 Cor. 2.28-29). Nu este oare un principiu al modului în care lucrează Dumnezeu? Sau să fie oare o aplicație nepotrivită a cuvintelor Domnului? Ce anume indică ceea ce putem observa în natură? Nu-i așa că Pământul este numai o planetă mică, ce se rotește în jurul unei stele mici, care este în marginea unei galaxii dintr-o mare mulțime de galaxii? Sau gândim noi, oamenii, că trebuie neapărat ca noi să fim primii din creație (nici relatarea sumară din Geneza nu spune că am fi primii!) și că ar trebui ca noi să fim centrul universului? De ce anume tocmai pentru o faptură de pe o planetă mică din nu știu câte planete vor fi fiind în univers din nu știu câte galaxii, Dumnezeu a găsit potrivit să-L trimită chiar pe Fiul Său, cel de-o ființă cu El, să se aducă jertfă nu numai pentru a salva de la pierzare acea faptură căzută în păcat, ci mai ales pentru a-i da viața Lui? Tocmai în aceasta cred eu că stă măreția iubirii divine.

Iar pe acei creștini care doresc să se ocupe de știință, fiind preocupați de incoerențele din teoriile științifice actuale, i-aș îndemna să aibă o atitudine cu adevărat științifică și să nu ia ca lucruri sigure anumite teorii cu privire la care în Biblie nu se găsește nimic explicit. Dacă Domnul a ales ca un creștin să facă anumite descoperiri deosebite, prin care să ofere lumii explicații cu privire la cum a fost creat universul, atunci cu mă bucur. Numai că este trist dacă un creștin se angajează în lupte cu oamenii de știință urmărind doar o glorie deșartă, și anume aceea că el, ca om, îl poate îndreptăți pe Dumnezeu. Dumnezeu Se va îndreptăți singur pe Sine Însuși la timpul Lui. Este trist ca numele Domnului Isus să fie făcut de batjocură înaintea lumii de creștini care vin cu teorii pseudo-științifice. Rostul creștinilor pe pământ nu este să se angajeze nici în dispute politice, nici în dispute filozofice, nici chiar în dispute ale comunității științifice, ci să vestească mântuirea prin credința în Domnul Hristos.

Cunoștințe cu un sens, nu ca informație cantitativă

Trăim într-o epocă în care volumul de cunoștințe a crescut enorm și continuă să crească. Ecclesiastul spunea: „Ochiul nu se satură văzând, nici urechea nu se mulțumește auzind”. Și să ne gândim că el a trăit într-o epocă în care nu putea nici măcar să ia trenul și, în câteva ore, să străbată vreo o sută de kilometri! Și nici nu-și putea închipui ce avea să fie radioul, televiziunea și internetul! Acum, având toate acestea, nu se poate să nu recunoaștem cât de mult avea el dreptate în ceea ce spunea. Șuvoiul neconținut de informație este de așa natură încât nu ne-ar ajunge o viață întreagă dacă ar fi numai să stăm și să privim și să ascultăm. Și aceasta chiar este o capcană a epocii actuale: omul recepționează continuu un flux de informații pe care nu îl poate prelucra. Având o mulțime de surse de informare și un volum imens de informație, omul din epoca actuală nu este nici mai inteligent, nici mai fericit decât cei din alte epoci.

Ceea ce dă sens vieții este modul în care omul folosește informația de care dispune. În schimb, în prezent, fiind expuși la torenți de informație de gigabytes și terabytes, cei mai mulți oameni din epoca actuală nu ajung să desprindă din acea informație ceva care să le dea un sens vieții.

Cuvântul lui Dumnezeu este acela care dă sens vieții. Cel mai important subiect al cunoașterii trebuie Domnul Însuși și acesta nu este un subiect pe care să-l poată epuiza cineva într-o viață întreagă din vreme ce chiar apostolul Pavel își exprima dorința de a-L cunoaște „pe El și puterea învierii Lui și comuniunea suferințelor Lui” (v. Filipeni 3.8-11). Și acest subiect al cunoașterii nu are rostul de a fi numai pentru o elită spirituală - în care, pe bună dreptate, i-am clasa pe apostoli -, ci este pentru toți credincioșii, după cum vedem că apostolul se ruga pentru cei din Colose ca să fie „umpluți de cunoștința voii Lui” (Col. 1.9) și ca efesenii să aibă „duh de înțelepciune și de descoperire în cunoașterea Lui” (Ef. 1.17). Apoi, creștinul trebuie să învețe ceea ce este necesar pentru a desfășura o activitate utilă societății în viața de pe pământ deoarece apostolul Pavel a spus „dacă cineva nu vrea să lucreze, nici să nu mănânce”. Cât despre cuvântul „cercetați toate, țineți ce este bun”, el nu este nicidecum un îndemn adresat credincioșilor ca să caute să cunoască tot ce există „sub soare”, ci să cerceteze orice i se propune, orice întâlnește pe calea pe care o are de străbătut. Deoarece unul care a căutat să cerceteze tot ce se face „sub soare” a spus „a face multe cărți n-are sfârșit și mult studiu este o oboseală a cărnii”. Un credincios este bine să cerceteze ceea ce îi este necesar pentru calea pe care o are de urmat. Dacă Domnul i-a descoperit că are de urmat o cale într-un anumit domeniu al științelor, atunci să facă sârguincios acea cercetare științifică gândind ca și prin acele studii să-L glorifice pe Domnul - numai ca nu cumva prin acele studii să caute el glorie de la alți oameni, deoarece acea cunoștință despre care Pavel spunea că „îngâmfă” (v. 1 Cor. 8.1) este aceea pe care omul o prețuiește în mod special ca fiind un mijloc prin care să se arate superior față de alți oameni și să se înalțe pe sine disprețuindu-i pe alții

Psalmistul spunea: „Am mai multă pricepere decât toți învățătorii mei, pentru că meditez la mărturiile Tale” (Ps. 119.99). Adică meditând la cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune credinciosul cunoaște sensul vieții sale și are „pricepere” în sensul că știe cum să aplice în viață cunoștințele pe care le-a acumulat. Iar cunoașterea Cuvântului lui Dumnezeu nu exclude nicidecum studiul în alte domenii, nici a căpăta învățătură de la alți oameni, fie ei credincioși sau necredincioși.

clickbible.org